

فنیقیان چگونه به تحلیل رفتند

شیر سایپی

۲۰۲۱ / ۰۵ / ۰۳

فنیقیان یا کنعانیان از نژاد سامی بودند که بطور عمده در سواحل شرقی مدیترانه در منطقه کشور های امروزی فلسطین ، اسرائیل ، لبنان و سوریه زندگی می کردند و بیشتر قلمرو آن در لبنان امروزی است. در مورد منشاء آنها اطلاعات دقیق در دست نیست. منطقه کنعان از 10 هزار سال قبل از میلاد مسکونی بوده است.

موقعیت جغرافیایی فنیقی ها این منطقه از یک نوار باریک ، نا هموار و پر از خلیج های کوچک بود که توسعه کشاورزی (زمین های زراعتی بسیار کمیاب بود) را بسیار دشوار می کرد. با این حال ، منطقه ای بود دریایی که برای کشتی رانی، ماهیگیری و شکار را ترجیح می داد ، با تعداد زیادی بندر مانند بوبلوس ، صیدون ، صور و ارواد جنگل هایی که در این منطقه وجود داشت ، چوب لازم برای ساخت قایق هایشان را در اختیار آنها قرار می داد.

فنیقی ها مردمانی دریانورد بودند؛ بقایای بوبلوس (جیبیل) ، یکی از اولین شهر های مهم فنیقی، مربوط به 2700 سال قبل از میلاد است. مجموعه ای از دولت های شهر را ایجاد کردند که در میان آنها صیدون و صور برجسته بودند؛ از قرن 15 تا 13 قبل از میلاد شهر صیدون (صیدا) به قدرتمندترین شهر فنیقی تبدیل شد. به عنوان مرکز اصلی دریایی منطقه ، کشتی های آنها در قبرس ، آسیای صغیر (ترکیه و جنوب قفقاز) ، یونان ، رودس، جزایر اژه و سواحل فلسطین و مصر در آخر یک جمله شرق مدیترانه را در کنترل آوردند.

از قرن 12 تا 7 قبل از میلاد، شهر صور (تایرس - Tyros)، سلطه کشتی رانی را به مدیترانه غربی کشود. در سفر های متعددی آنها در نواحی مختلف از جمله جنوب ایتالیا ، مالت ، ساردینیا ، سیسیل ، کورسیکا ، جنوب اسپانیا و شمال آفریقا را کشف کردند و با عبور از تنگه جبل الطارق بر مدیترانه غربی مسلط شدند. (چشم انداز شهر صیدون از بالا قلعه دریا)

حضرت «موسی ع» در ادیان ابراهیمی، مهم ترین شخصیت دین یهودیت است؛ به گفته تورات، او بنی اسرائیل را در زمان خروج از مصر و تا رسیدن به مرز کنعان رهبری کرد. بعد از مرگ "موسی"، جانشینش "یوشع بن نون" حمله به کنعان و فتح آن را رهبری کرد. نبرد در کنعان، در آن روزگار "یهوه" برای اسرائیل جنگید. در این زمان سنگ های

بزرگی از آسمان بر کنعانی ها فرو ریخت که تعداد زیادی از آنها را کشت. مطابق روایت تورات "پادشاهی متحد اسرائیل" نامی است که به پادشاهی اسرائیل در زمان شائول (طالوت)، داوود و سلیمان داده شده است. این پادشاهی از سال ۱۰۲۰ قبل از میلاد تا ۹۳۰ قبل از میلاد وجود داشت تا اینکه پس از مرگ سلیمان به دو قسمت تقسیم شد. پادشاهی شمالی اسرائیل از ده قبیله و پادشاهی یهودا در جنوب از دو قبیله اسرائیل تشکیل شد. (نقشه چپ: سلطنت متحده اسرائیل ، 1020 قبل از میلاد. تصویر راست : تندیس داوود اثر میکل آنژ، از مهم ترین شاهکار های هنر رنسانس)

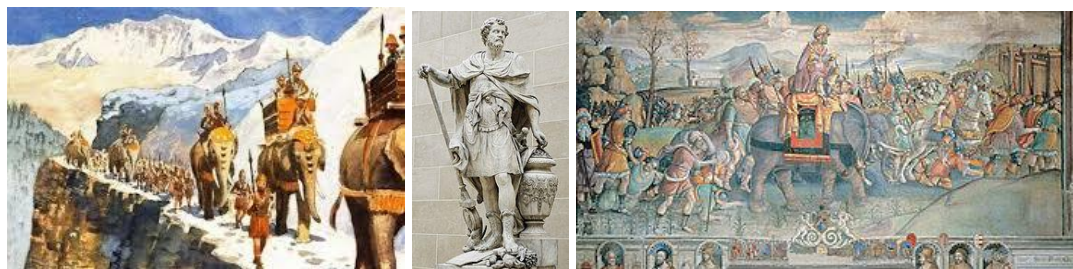
استعمار فنیقی‌ها (مانند انگلیس‌های قرن 17-20) در حقیقت همان دزدانی دریایی قبل از میلاد بودند؛ در مدیترانه غربی مستعمرات مختلف تأسیس کردند که از شمال آفریقا (کارتاژ در شهر تونس کنونی، اوتیکه) تا جنوب شبه جزیره ایبری (کادیز و مالاکا در اسپانیا) گسترش می‌یافت. بعد از زوال تایر، کارتازیکی از مهمترین مستعمرات فنیقی در کل مدیترانه تبدیل شد. دوره کارتاز از قرن نهم تا دوم پیش از میلاد از سیسیل تا سواحل اسپانیا امتداد داشت، و بعدها روم به یکی از رقبای بزرگ آن تبدیل شد.

قرطاج یا کارتاز (یونانی: گرفته شده از واژه فنیقی "قرت حدشت" به معنای شهر نو) نام مستعمره یک قبیله فنیقی بود، که از نظر جغرافیایی در تونس کنونی واقع شده بود، قبل از ظهور روم بر غرب مدیترانه حکومت می‌کرد و یگانه قدرت دریایی منطقه بود. این قدرت در سده‌های سوم و دوم پیش از میلاد با جمهوری روم در کشاکش بر سر چیرگی بر مدیترانه غربی بود. رومی‌ها کارتازها را Poeni (پونی‌ها) می‌نامیدند.

نقشه راست: محل کارتاز و حوزه نفوذ کارتازان حدود 264 سال قبل از میلاد. وسط و چپ: شهر باستان کارتاز

نخستین جنگ از جنگ‌های سه‌گانه بین کارتاز باستان و جمهوری روم در سال ۲۶۴ پیش از میلاد، ارتش روم به سیسیل یورش برد. بین روم و کارتاز جنگ شروع شد و کارتاز شکست خورد. نخستین جنگ کارتازی که بیش از بیست سال طول کشید، با پیروزی روم تمام شد و جزیره سیسیل و جزایر ساردین و کورسیکا به اشغال روم درآمد. جنگ هانیبال یا دومین جنگ کارتاز (پونی) از ۲۱۸ تا ۲۰۱ پیش از میلاد: کارتازها ضمن تدارک نبرد با روم، ارتشی بزرگ در اسپانیا فراهم آوردند. هانیبال جوان (۲۴۷ - ۱۸۳ پ. م)، سردار سپاه کارتاز و فرمانده آن بود. سپاه کارتاز به فرماندهی هانیبال موفق شد که در فصل پائیز از کوه‌های آلپ عبور کند. از اسپانیا به روم، پس از رد شدن از کوه‌های آلپ، بعد از گذشت بیش از دو هزار سال هنوز از بزرگترین دستاوردهای نظامی تاریخ شمرده می‌شود. معروفترین جنگ او نبرد کانای در سال ۲۱۶ پیش از میلاد بود که ارتش دشمن را محاصره و نابود کرد. پس از پیروزی سپاه کارتاز در حومه کان، بخشی از شهرهای ایتالیا جانب کارتاز را گرفتند. در جنگ‌های فرساینده سرانجام با اینکه هانیبال هرگز شکست نخورده بود، در جنوب ایتالیا تنها ماند. کارتاز، هانیبال را به کشور فرا خواند. سرانجام در نبرد زاما هانیبال برای اولین و آخرین بار شکست خورد و کارتاز مجبور شد تحت پیمان صلح، امتیازات فراوانی را به روم بدهد، طوری که روم قدرت اول منطقه مدیترانه شد.

تندیس هانیبال و روایت یک شکار نظامی (عبور از کوهستانهای آلپ در خزان و پیروزی در جنگ کانای در شمال ایتالیا) دوره باستان

جنگ سوم کارتاز (۱۴۹-۱۴۶ پیش از میلاد) سومین و آخرین جنگ پونی میان مستعمره فنیقی در کارتاز و جمهوری روم بود. این جنگ در محدوده‌ای بسیار کوچکتر از دو جنگ پیشین انجام شد و تنها بر تونس تمرکز داشت. محاصره کارتاز منجر به تخریب کامل شهر شد؛ همه آنچه از قلمرو کارتاز باقی‌مانده بود ضمیمه روم شد و همه مردم کارتاز کشته یا به بردگی برده شدند. با پایان جنگ سوم کارتاز، موجودیت مستقل کارتاز از میان رفت.

روم و کارتاژ دو شهر بزرگ دو سوی مدیترانه باستان بیش از یک قرن با یکدیگر می جنگیدند. جنگ های روم و کارتاژ از سال 264 قبل از میلاد آغاز و سرانجام در سال 146 قبل از میلاد با اضمحلال کامل کارتاژ پایان یافت.

موجودیت تاریخی فنیقی ها در شرق بین النهرین و تجارت آنها در شرق دور تا تنگه مالاکا (مالیزیا) در نزدیکی هند و چین و ترویج الفبای فنیقی در هند ؛ قابل اثبات نیست. به دو دلیل : اول - از مدیترانه غربی بسوی شرق (آسیا) باید به ماورای بحرها (اطلس و هند) بدوری براعظم آفریقا، به سوی شرق آسیا روی آورد ؛ سفر طول و دراز هزاران کیلومتر با قایق های بدون بادبان و سکان (فرمان) از میان تلاطم امواج بحری در شرایط امروز نیز محال و ناممکن است.

دوم - موجودیت و حضور فنیقی ها در شرق بین النهرین ، گذر از میان اقوام کلدانی و بابلی و عیلامی و...، و باز از راه خلیج فارس و بحیره عرب بسوی هند هم در شرایط قدیم ممکن نبود. نواحی غربی خلیج فارس، در منتهی الیه جنوب شرقی عراق - کویت شبه جزیره "فاو" منطقه باتلاقی واقع شده است. این شبه جزیره باتلاقی [زمین پر گل و لای یا لجن زار] جنگلی که در کرانه مناطق مرداب آبراهه ها می روید ، عبور از آن دشوار است ، برای کشتی رانی محال و امکان ناپذیر بود.

راست: بخش شمالغربی خلیج فارس بدو قسمت راست (ایران) و چپ (عراق - کویت) تقسیم شده است.

وسط راست: بندر اروندکنار (خزستان - ایران) بنام قدیمی قصبه به معنی نیزار است.

چپ: در اخر جنوب شرقی عراق جزیره باتلاقی الفاو (فاو) واقع است.

وسط چپ و چپ آخر: تصاویر جزائر باتلاقی .

میراث اصلی فنیقی ها اختراع الفبای آوایی (صوتی) بود که بعداً توسط یونانیان اقتباس شد و مبنای الفبای غربی قرار گرفت. معلوم نیست که فنیقی ها به طور کلی خود مخترع این خط بوده و یا آنکه علایم مصری یا بابلی را تغییر داده ، به آن صورت در آورده اند. الفبای آنها یعنی نخستین الفبایی که هر علامت آن معرفی صوتی است، دارای بیست و دو حرف می باشد.

پایان

گزینهش و همسانی : شیر ساپی

ماخذ : موتور گوگل و ویکی پدیا فارسی - آلمانی - انگلیسی و عربی ، مواضع حوزه موضوعی

ویکیپدیا ، اصطلاحات حوزه یهودیت : حضرت موسی ع ، یوشع بن نون ، داوود ع و سلطنت متحده اسرائیل

<https://fa.warbletoncouncil.org/fenicios-2689>

<http://sahebkhavar.ir/news>

<http://wikichejoor.ir>